
Una historiadora de l'Art creu que la Mona Lisa era Isabel d'Aragó

Autor:

Data de publicació: 01-05-2010

La pintura retratada més famosa del món es pot trobar al museu del Louvre sota el nom de "Mona Lisa". Alguna vegada s'ha preguntat quina de les moltes afirmacions sobre el seu origen són especulacions sense prova i quins són els fets recolzats per fonts històriques? Durant la investigació del meu llibre "Qui és Mona Lisa? A la recerca de la seva identitat" i les investigacions posteriors dins de les tres biblioteques universitàries d'Adelaida, Austràlia Meridional, em vaig adonar que moltes hipòtesis sobre la "Mona Lisa" s'han venut simplement com a veritats històriques des de fa més de cent anys. La investigació crítica d'aquesta pintura s'ha convertit en una raresa. Fins i tot el món acadèmic està atrapat amb la repetició de totes les afirmacions del passat, seguint el lema "si molts acadèmics ho han dit abans, no pot estar equivocat". La recerca curosa de la biblioteca, però, mostra que la resposta a la pregunta "Qui és Mona Lisa?" Podria haver estat resposta fa molt de temps. Per tant, és necessària una mica d'educació pública.

Després de 17 anys d'investigació, Maike Vogt-Lüerssen confia que la Mona Lisa és Isabel d'Aragó.

Es basa en una teoria ja existent de Robert Payne explicada al seu llibre Leonardo.

Disset anys d'investigació, començant a Alemanya, han portat la historiadora d'Adelaide Maike Vogt-Lüerssen a la conclusió que ha resolt un enigma que té segles d'antiguitat.

Aquesta historiadora de l'art amb una gran passió pel Renaixement està convençuda que ha descobert la identitat de la Mona Lisa de Leonardo Da Vinci i el dolor darrere del seu somriure trist i misteriós. La Mona Lisa, diu Vogt-Lüerssen, és en realitat la duquessa de Milà "malalta d'amor", Isabel d'Aragó, i no la dona d'un comerciant de seda florentí, com s'ha cregut fins ara.

La seva investigació ha estat publicada a Alemanya al seu llibre Qui és la Mona Lisa? A la recerca de la seva identitat, que s'afegeix als seus treballs anteriors sobre Lucrècia Borja, La vida quotidiana a l'Edat Mitjana, i Les dones als segles xv i xvi.

Per Vogt-Lüerssen, identificar una de les dones més famoses del món és una tasca molt difícil i complicada pel fet que a la majoria dels retrats del Renaixement no se'ls va donar mai nom, com tampoc no van ser signats.

"Si aneu als museus, veureu Leonardo Da Vinci i un nom, o Bernardino Luini i un nom, però només és una suposició, tan sols una suposició", diu ella.

No obstant això, assenyala que les claus de la Mona Lisa són dins la mateixa pintura i en altres pintures, als diaris i als registres de l'època.

A part del lleu somriure, la bellesa i l'absència de joies, porta un vestit pesat i trist. Da Vinci va pintar la seva obra més famosa quan feia un any que havia mort la mare d'Isabel d'Aragó. En aquells moments, la duquessa tenia 17 anys i s'acabava de casar recentment amb el ben plantat, però dissolut, Joan Maria Galeàs II Sforza, duc de Milà.

Visible en el cosset del vestit marró de la Mona Lisa hi ha el símbol dels anells connectats de la casa Sforza i, per sota d'ells, uns nusos i cadenes que representen la connexió entre les dinasties dels Visconti i dels Sforza, amb qui s'havia casat. Vogt-Lüerssen diu que tot queda reduït a escollir-la entre un grup de vuit dones.

Maike ha trobat els retrats de les altres: Bona de Savoia, que era la sogra d'Isabel; l'Emperadriu Blanca Maria Sforza i

Anna Maria (les filles legítimes de Bona i Galeàs Maria Sforza, pare de Joan); Caterina Sforza, Àngela i Ippolita (les filles il·legítimes de Galeàs Maria Sforza) i Beatriu d'Este (casada amb l'oncle de Joan).

El retrat "la Mona Lisa" d'Isabel d'Aragó encaixa dins d'aquest context. "Aquesta és la seva imatge, i així tenim totes les dones", diu Vogt-Lüerssen.

La tristesa i l'alegria a l'entorn d'Isabel d'Aragó il·lumina encara més l'obra mestra i ens diu alguna cosa sobre la història darrere el somriure secret.

"Per què se la veu tan trista? S'havia casat a finals del 1488 en arribar a Milà, però hi havia un gran problema. Es va casar amb el seu cosí, un home ben plantat, però que era alcohòlic i tenia problemes d'impotència".

Cronistes de l'època varen escriure sobre la duquessa de Milà, una meravellosa dona, que sempre estava plorant perquè el seu marit la pegava.

A més a més era pròxima a Leonardo Da Vinci, pintor a la seva cort durant 11 anys, que va ser un amic, i possiblement quelcom més, la major part de la seva vida.

Da Vinci mai no es va vendre l'obra, encara que a l'època va ser cobejada com una peça superior. Se la va emportar a França, on va morir.

"Aquesta va ser una història d'amor, platònic?", diu Vogt-Lüerssen. "No era possible, perquè ella era noble i massa poderosa i Leonardo era un pintor fill bastard d'un noble".

La teoria generalment acceptada de la identitat de la Mona Lisa és que ella era "La Gioconda", la dona d'un comerciant de seda florentí, que va encarregar la pintura com un acte d'amor i, a principis del segle passat, al Louvre, li van donar el seu nom al tema de la pintura.

Però Vogt-Lüerssen nega la teoria, dient que el Louvre va fer la seva pròpia conjectura per apaivagar la curiositat pública, basada en una descripció escrita d'un retrat descrit el 1550 per l'historiador de l'art del Renaixement italià, Giorgio Vasari.

"Ells no sabien de qui es tractava, així que van agafar la primera descripció que van aconseguir i van dir que això podria encaixar; però si es mira de prop, no encaixa", diu. "Tot el que diu el museu del Louvre és sense proves i sempre hi va haver historiadors de l'art que s'hi van oposar".

Una comparació entre la Mona Lisa i la descripció de Vasari de La Gioconda revela discrepàncies.

Les seves referències a ella com una obra inacabada, les descripcions dels cercles de color vermell pàl·lid al voltant dels ulls, les cel·les delineades per separat amb els pèls de la pell i el pols "marcat" al coll no són evidents a la Mona Lisa de Da Vinci.

Experts com Chris Marshall, professor titular de Belles Arts de la Universitat de Melbourne, no estan d'acord amb el treball de Vogt-Lüerssen i segueixen sense estar convençuts de les seves opinions.

Marshall diu que la teoria de La Gioconda encara se sosté perquè Vasari va escriure la seva descripció a mitjan segle XVI, i de memòria.

En aquells temps, el retrat era ja a Fontainebleau en possessió del rei Francesc I de França.

Però mitjançant l'ús dels símbols emprats en els retrats del Renaixement a fi de designar la nissaga i el patrimoni, Vogt-Lüerssen ha trobat el que ella creu que són altres retrats d'Isabel d'Aragó, que connecten amb ella i revelen certa semblança física amb la pintura de la Mona Lisa.

Una pintura en blanc i negre de Bernardino Luini a Washington amb una dona marcada com a desconeguda, però que guarda certa semblança amb la Mona Lisa, mostra Isabel aguantant un ermini (el símbol del seu pare, Alfons d'Aragó), i a més a més amb la creu, que era el símbol del seu nou marit, el duc de Milà.

"És, sens dubte, Isabel d'Aragó, només que els historiadors de l'art no se n'han adonat encara", diu ella amb passió.

El cas és que, en aquella època, quan es pintava les persones, els quadres estaven plens de significats. Aquest quadre rotulat "desconeguda" està cridant, ens està dient: "Jo sóc Isabel d'Aragó, no ho veieu?". És com si ens donés cops de martell al cap.

Vogt-Lüerssen, va estudiar a la Philipps University de Marburg, però va deixar els estudis formals quan el seu marit, Holger Vogt-Lüerssen, va anar a viure a Austràlia el 1985 per acabar el seu doctorat.

Des d'aleshores, ha estudiat de forma independent, i ha marxat a Austràlia la dècada del 1990.

Té la seva pròpia pàgina web que detalla la investigació, però fins ara ha venut només 30 exemplars del seu llibre, principalment a les escoles d'Europa.

No obstant això, la propera vegada que vagi a París, Vogt-Lüerssen s'ha proposat una missió: distribuir centenars de díptics sobre la identitat de la Mona Lisa entre els 6 milions de persones que cada any reten homenatge al treball més estimat de Leonardo.

Manel Capdevila